

Sygn. akt II KK 169/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Andrzej Tomczyk
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 21 grudnia 2021 r.
w sprawie **J. B.**,
uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art.
286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
kasacji, wniesionej przez prokuratora Prokuratury Regionalnej w [x]., na niekorzyść
oskarżonego,
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...),
z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...),
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt
XVIII K (...)

**uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lutego 2020
r., sygn. akt II AKa (...), w zaskarżonej części i sprawę przekazuje
w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

J. B. został oskarżony o to, że:

„w czasie od maja do czerwca 1998 r. w W. działając w czynie ciągłym oraz wspólnie i w porozumieniu z R. I., właścicielem firmy „B.” i „B1.” zajmujących się wprowadzaniem do obrotu po zawyżonych cenach towarów wyprodukowanych w oparciu o licencje przez inne podmioty gospodarcze, z którymi współdziałał, nakłonił L. W., właściciela i Prezesa Zarządu spółek K. S.A. i S. S.A. do nieuzasadnionego racjami gospodarczymi i zmierzającego wyłącznie do obejścia przepisów prawa podatkowego, zakupu od wymienionych firm B. i B1. towarów w postaci 20.000 sztuk kompletów ogrodowych do herbaty, 21.900 sztuk zestawów [...] oraz 1.500 kompletów zestawów pater z porcelany, a następnie ich eksport na rzecz wskazanych mu firm R. na Filipinach, A. z przeznaczeniem dla firmy P. w Demokratycznej Republice Konga, w celu wyłudzenia przez wskazane firmy L. W. od Skarbu Państwa nienależnego zwrotu podatku od towarów i usług VAT w kwocie 4.724.704,22 złotych”,

tj. o przestępstwo z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt XVIII K (...), uznał oskarżonego za winnego dokonania zarzucanego mu czynu, przy czym zakwalifikował go jako czyn z art. 18 §1 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 205 § 1 i 2¹ k.k. z 1969 r. w zw. z art. 58 k.k. z 1969 r., uznając ustawę z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny, jako ustawę względniejszą dla sprawcy i wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 10.000 zł.

Wyrok Sądu I instancji został zaskarżony apelacją przez obrońcę oskarżonego. W apelacji zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k., w szczególności poprzez dowolną ocenę dowodów, brak ustaleń faktycznych w zakresie zarzucanego czynu oraz braku uzasadnienia podstawy prawnej skazania oskarżonego. Ponadto zarzucono błąd w ustaleniach faktycznych polegający na stwierdzeniu, że strony nie kwestionowały stanu faktycznego sprawy, oraz dowolnym przyjęciu, że oskarżony działał w zamiarze bezpośrednim kierunkowym.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa (...), uniewinnił oskarżonego J. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu. W uzasadnieniu Sąd ten stwierdził, że art. 286 § 1 k.k. – jak również zastosowany przez sąd I instancji „odpowiednik” tego typu w Kodeksie karnym z 1969 r., tj. art. 205 § 1 i 2¹ k.k. z 1969 t. – zawiera znamię działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Spostrzegając, że z opisu czynu przypisanego J. B. przez Sąd I instancji, nie wynika działanie oskarżonego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, Sąd II instancji stwierdził niekompletność opisu w zakresie wszystkich znamion przestępstwa oszustwa, a więc doszło do naruszenia prawa materialnego. Wadliwość ta, z uwagi na kierunek zaskarżenia apelacją i niemożność uzupełnienia opisu czynu, skutkować musiała koniecznością uniewinnienia oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego, na niekorzyść J. B., wniósł prokurator Prokuratury Regionalnej w [x].. Skarżący zarzucił:

„rażące naruszenie przepisów prawa karnego materialnego mające istotny wpływ na jego treść, tj. art. 205 § 1 i 2¹ d.k.k. (k.k. z 1969 r.), poprzez błędne przyjęcie, że opis czynu przypisanego oskarżonemu J. B. w wyroku skazującym wydanym przez Sąd meriti nie zawierał wszystkich znamion przestępstwa określonego w art. 205 § 1 i 2¹ d.k.k., gdyż pominięto w nim znamię „działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, a tym samym wyrok ten nie odpowiadał wskazanym w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. wymogom wyroku skazującego w zakresie dokładnego określenia przypisanego oskarżonemu czynu, co skutkowało uniewinnieniem J. B., pomimo iż opis przypisanego mu czynu i ustalenie faktyczne wskazują na jego popełnienie, gdyż użyte przez Sąd I instancji określenia w sposób niebudzący wątpliwości odpowiadają treści znamienia „działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”.

Podnosząc taki zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej J. B. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W uzasadnieniu kasacji prokurator podniósł, że co prawda opis zarzucanego czynu nie zawiera wprost sformułowania „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”,

niemniej jednak należy podkreślić, że taka redakcja opisu nie oznacza niekompletności znamion przestępstwa zarzucanego J. B..

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Kasacja prokuratora jako zasadna w stopniu oczywistym podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Bezspornie w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia wskazanego w kasacji przepisu prawa materialnego.

Trafnie bowiem oskarżyciel publiczny zakwestionował wyrażony przez Sąd Apelacyjny w (...) pogląd, że opis czynu przyjęty przez Sąd I instancji nie odpowiadał wymogom wyrażonym za pomocą znamion art. 205 § 1 i 2¹ k.k. z 1969 r. Rację ma prokurator, że chociaż w opisie czynu nie zostało użyte *expressis verbis* sformułowanie „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” to sąd meriti uznał J. B. za winnego nakłaniania L. W. do nieuzasadnionych racjami gospodarczymi zakupu towarów, w celu wyłudzenia przez firmy należące do L. W. nienależnego zwrotu podatku od towarów i usług. Zostało zatem opisane za pomocą sformułowania „w celu wyłudzenia” znamię „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, przy czym chodziło o cel mający w zamyśle nakłaniającego przyświecać sprawcy bezpośredniemu, a nie samemu nakłaniającemu.

Przypomnieć należy wielokrotnie wyrażany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że określenie „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” przesądza z jednej strony o charakterze tzw. przestępstwa kierunkowego, a jednocześnie jest znamieniem wiążącym się z wartościami ekonomicznymi, jak np. mienie. Pojęcie to stanowiące o celu działania sprawcy wypracowano w teorii i praktyce orzeczniczej na gruncie przepisów kodeksu karnego z 1932 r (art. 264 § 1 k.k.), jako pojęcie szersze od zysku, obejmujące zarówno przysporzenie mienia obecne, jak i w przyszłości oraz spodziewane korzyści majątkowe. Innymi słowy, chodzi o ogólne polepszenie sytuacji majątkowej sprawcy tego przestępstwa. Użycie zwrotu „wyłudził” w opisie czynu przypisanego oskarżonemu jest znaczeniowo równorzędne z ustawowym zwrotem wskazującym na cel działania sprawcy, jakim jest osiągnięcie korzyści majątkowej. Każdemu bowiem „wyłudzeniu” towarzyszy taki właśnie zamiar, zarówno wtedy, gdy sprawca działa, by osiągnąć korzyść majątkową dla siebie, jak wówczas, gdy dąży do osiągnięcia

takiej korzyści dla kogoś innego (por. wyroki: z dnia 29 marca 2011 r., III KK 321/10, LEX nr 846388; z dnia 21 sierpnia 2012 r., IV KK 65/12, LEX nr 1228600).

Mając to na uwadze zaszła konieczność uchYLENIA zaskarżonego wyroku wobec J. B. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w (...) w postępowaniu odwoławczym. Sąd ten rozpoznając apelację obrońcy tego oskarżonego winien mieć na uwadze powyższe rozważania.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sente